

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**ПЕДАГОГІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНОГО
СЕРЕДОВИЩА В РОБОТІ З РІЗНИМИ
СОЦІАЛЬНИМИ СУБ'ЄКТАМИ**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2016 РОКУ**

Затверджено редакційно-видавничою
радою Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С. Сковороди
протокол № від р.

ХАРКІВ – 2016

загальноправовою), базова (для економічної і економіко-педагогічної діяльності), а також мати рівень спеціальної (у разі виконання функцій відповідно до конкретної посади, яку обіймає інженер-педагог економічного профілю).

Сформованість правової компетентності інженера-педагога економічного профілю забезпечується процесом суб'єктивації (внутрішнього усвідомлення) існуючої система норм чинного законодавства в галузі освіти, економіки, регулювання праці, змісту чинних нормативних актів, норм та стандартів, які закріплені в них, формуванням умінь пошуку, аналізу, застосування положень необхідних нормативно-правових актів, які регулюють певні сфери професійної діяльності (економічної, економіко-педагогічної). Забезпечення сформованості правової компетентності вимагає спеціально організованого процесу формування даної особистісної характеристики майбутнього інженера-педагога економічного профілю.

Макар Л.М.

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

СОЦІАЛІЗАЦІЯ УЧНІВ В УМОВАХ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Для будь-якого суспільства проблема виховання і соціалізації підростаючого покоління є однією з найважливіших. Процес соціалізації, як відомо, включає як відносно контрольовані, усвідомлені і спрямовані дії на людину через систему різноманітних соціальних інститутів, так і спонтанні стихійні впливи соціального середовища.

Новому поколінню робітників і фахівців, що отримали професійну підготовку і виховання в системі початкової професійної освіти належить включитися в нові, іноді незвичні і нестандартні виробничі стосунки і сама праця в умовах його якісного перетворення як у сфері технологічних систем, так і в нових умовах управління виробництвом.

Безповоротний процес поступального розвитку суспільства до загальнолюдських цінностей, новому технологічному рівню виробництва і виробничих стосунків, незважаючи на усі складнощі і протиріччя, вимагає зміни ролі людського чинника ст. системі цих стосунків, незважаючи на усі складнощі і протиріччя, вимагає зміни ролі людського чинника ст. системі цих стосунків і виробництва.

Рішення складних соціальних завдань в сучасних умовах можливе лише при глибокому осмисленні кожною молодою людиною цілей і суті соціально-економічних перетворень, критичному засвоєнні вже накопиченого досвіду і усвідомленої готовності до творчої перетворюючої діяльності.

Значне місце в педагогіці сучасної професійної школи займають дослідження проблем підвищення інтелектуального і виховного потенціалу

продуктивної праці (С.Л. Батишев, Б.П. Данилюк, Н.І. Костенко, М.І. Махмутов та ін.).

Професійний принцип комплектування навчальних груп (на відміну від територіально-вікового принципу комплектування класів середньої загальноосвітньої школи).

Через те, що місце навчання учнів та місце проживання часто знаходяться один від одного далеко (територіально не пов'язані), часто важко налагодити контакти з сім'єю учня. В результаті цього мають місце: обмаль інформації про умови становлення особистості учня, методи виховання, що застосовувались, відірваність від сім'ї під час проживання в гуртожитку;

Мотиви вступу на навчання в ПТНЗ, як правило, не пов'язані з отриманням професії, за якою здійснюється навчання (вступають до профтехучилища тому, що: найближче від місця проживання ПТНЗ; тут вже навчаються друзі, подруги; після закінчення даного ПТНЗ за отриманою в ньому професією можна влаштуватися на підприємство, де працюють батьки, які домовляться про хороше робоче місце тощо).

Відсутність інтересу до професії, бажання оволодіти саме цією професією через не пов'язаність з нею подальших життєвих планів. Як результат – за три роки навчання може виникнути не тільки стійка байдужість до навчання, але і до праці взагалі.

На навчання до ПТНЗ часто вступають учні, інтереси яких в школі не проявились чи не були виявлені їх вчителями («сірі мишки»).

Соціалізація даної частини контингенту учнів ускладнена. Вона не змогла закінчитися в школі і ускладнюється в ПТНЗ, оскільки відсутність стійких інтересів робить неможливим плинність процесу входження до суспільства соціально-значимими шляхами. Дана група учнів, при умові відсутності у них інтересів і успіхів у навчанні, несе в собі потенційну загрозу асоціальної поведінки, оскільки таку поведінку вони нерідко розглядають як єдино можливий спосіб соціалізації.

Нерідко серед учнівського колективу профтехучилища зустрічаються учні, з якими в школі працювали малокваліфіковані вчителі.

Ці учні не можуть, чи не хочуть, продовжувати навчання в школі, у багатьох з них сформоване стійке негативне ставлення як до навчання, так і до педагогів.

Частина контингенту учнів ПТНЗ складають учні з відхиленнями в поведінці, яких можна охарактеризувати як «педагогічний брак».

Якщо в шкільному класі таких учнів 3-5 чоловік, то в силу специфіки тієї чи іншої професії чи місця розташування ПТНЗ з них може бути сформована вся навчальна група.

У навчальній групі ПТНЗ зібрані учні з різних шкіл, з якими працювали вчителі, що представляють різноманітні наукові школи виховання, що відображалось в методах виховання, які вони застосовували.

Все це спостерігається на фоні загальних прорахунків освіти:

- відсутність уваги до конкретної людини і знань про неї;

- вербальний (словесний) підхід до навчання та виховання і методи, пов'язані з ним;
- заборонно-обмежувальний стиль виховання;
- відсутність уваги педагогів до розвитку в учнів загальнолюдських рис особистості (гідності, достоїнства, порядності, доброти, милосердя тощо);
- відсутність диференційованого підходу до виховання юнаків та дівчат;
- фрагментарність, відсутність цілісного підходу до виховання, тобто відсутність організованої життєдіяльності учнів у стінах навчального закладу (виділялись окремі сторони виховання – естетичне, трудове, моральне та ін.).

Період навчання в ПТНЗ є важливим для майбутнього професійного успіху, оскільки у цих закладах активізується процес соціалізації учня як майбутнього фахівця.

Махновський С.С.
молодший науковий співробітник,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ПРО СТВОРЕННЯ РЕФЛЕКСИВНОГО ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Перед сучасним вищим навчальним закладом постають важливі завдання забезпечення не тільки професійного становлення майбутніх фахівців, але й формування в них необхідних професійно-особистісних якостей, здатності до аналізу й контролю своєї діяльності та поведінки. Успішному вирішенню цих завдань сприяє створення у вищій школі рефлексивного виховного середовища.

Як установлено в процесі дослідження, поняття «рефлексивне виховне середовище» трактується вченими неоднозначно. Зокрема, вони розуміють під цим поняттям:

- систему умов розвитку особистості, що створює для неї можливість самодослідження й самокорекції соціально-психологічних та професійних ресурсів (А. Бізяєва, Г. Єрмакова);
- сукупність зовнішніх та внутрішніх педагогічних умов, що зумовлюють активне формування культури діяльності особистості, можливість самостійного обрання нею цілей, змісту та методів самоосвіти й самовиховання, а також відпрацювання уявлень про себе як особистість та фахівця (Л. Ільзовя, Л. Соколова);
- систему умов розвитку особистості, що активізують її можливості до самодослідження, самоаналізу, самокорекції власних ресурсів, причому основною функцією цієї системи є сприяння виникненню потреби особистості в рефлексії як базового механізму її саморозвитку (Т. Гура, А. Деркач).

З урахуванням різних точок зору науковців визначено, що в дослідженні під рефлексивним виховним середовищем розуміється система педагогічних умов, засобів, соціальних та матеріально-предметних чинників, що спонукають